

Αρ. φύλλου 63
Δ' Τρίμηνο 2006

ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

της **ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ**
για μια **Ανοικτή Κοινωνία**

- **Η αρχή του οράματος...**
- **Η αντιμετώπιση των προβλημάτων των Α.Ε.Ι. πρέπει να είναι ενιαία και συνοδική**
του Στέφανου Ματθία
- **Η Κοινωνία Πολιτών και τα ΜΜΕ**
του Αιμίλιου Ζαχαρέα
- **Κλιματικές αλλαγές: Μύθοι και πραγματικότητα**
του Θεόδωρου Παπαθεοδώρου
- **Σκιαμαχίες**
του Κώστα Ζέπου
- **Το Πανεπιστημιακό όραμα**
του Κώστα Ζέπου

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ ...;

Η δημοκρατία, είναι, εξ ορισμού, το παιχνίδι της σύγκλισης απόψεων και επιδιώξεων. Ένα κοινό όραμα αναμφισβήτητα συμβάλλει στην επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας. Εξάλλου, όσο προχωρούν οι δημοκρατικές διαδικασίες σε έκταση και σε βάθος, τόσο πιο αναγκαίο καθίσταται ένα κοινό όραμα.

Η σημερινή μας Ελλάδα στερείται τέτοιου οράματος αλλά αναμφίβολα το χρειάζεται: Μήπως θα μπορούσε κάτι να βρεθεί, να προβληθεί και να γίνει ευρύτερα αποδεκτό;

Έτσι, τίθεται το ερώτημα, τί είδους όραμα χρειαζόμαστε; Κάτι ωραίο και άπιαστο, σαν την υγεία και την ευτυχία; Κάποια ουτοπία; Ή μήπως ένα στόχο συγκεκριμένο και εφικτό, σαν τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου; Προφανώς ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ή μάλλον κάτι και από τα δύο: Χρειαζόμαστε κάτι που να μας γοητεύει και να μας εμπνέει με το συμβολισμό του, την ποιότητα και ομορφιά του. Αλλά συνάμα κάτι που να παρέχει ελπίδες ότι κάποτε θα το ζήσουμε εμείς ή τα παιδιά μας. Κάτι επιτεύξιμο – έστω και σε βάθος χρόνου – κάτι που ενώνει αντί να διαιρεί, που συμφέρει σε όλους και συμβαδίζει με τις προσδοκίες μας. Κάτι που να προμηνύει πρόοδο και προκοπή και που να λειτουργεί σαν γενικότε-ρη πυξίδα.

Δυστυχώς η πραγματικότητα βρίσκεται στους αντίποδες του επιθυμητού: Οι διάφορες διεθνείς αξιολογήσεις χωρών (από τη Διεθνή Τράπεζα και τον ΟΟΣΑ μέχρι Eurostat, IMD και WEF) στις πιο πολλές στατιστικές τους εμφανίζουν την Ελλάδα περίπου σε 40ή θέση και μάλιστα με τάση επιδείνωσης. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15, η Ελλάδα εμφανίζεται σχεδόν μόνιμα σε τελευταία ή προτελευταία θέση.

Αυτή η οδυνηρή κατάταξη της Πατρίδας μας δεν αφορά μόνο τις οικονομικές επιδόσεις της αλλά το σύνολο των θεσμών, διαδικασιών και λειτουργιών του ευρύτερου δημόσιου χώρου, ακόμη και των αντιλήψεων του νομοθέτη. Τα προβλήματα ξεκινούν από την ανάγκη ποιοτικής αναβάθμισης της Ανώτατης Παιδείας και τη γραφειοκρατία της Δημόσιας Διοίκησης, συνεχίζουν με τη βραδύτητα απόδοσης της Δικαιοσύνης και τη μη έμπρακτη προστασία του περιβάλλοντος και καταλήγουν στην παραοικονομία, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά.

Θα μπορούσαμε βέβαια να ισχυρισθούμε ότι αυτές οι αξιολογήσεις είναι μεροληπτικές και δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα. Αλλά ποιούς θα πείθαμε; Μήπως τους υποψήφιους ξένους επενδυτές στη χώρα μας; Άλλωστε, δεν μπορεί να γίνει εύκολα πιστευτό ότι οι πιο αξιόπιστοι διεθνείς εκτιμητές έχουν συμφωνήσει να μας αδικούν ή, έστω, ότι το αρνητικό αυτό κλίμα είναι απλά συμπτωματικό στην περίπτωση μας. Το μόνο σωστό, πειστικό αλλά και συμφέρον για τον τόπο μας είναι να παλέψουμε για να βελτιώσουμε τις επιδόσεις μας, να εκσυγχρονίσουμε τους θεσμούς μας, να πείσουμε για τη σοβαρότητα, την υπευθυνότητα και τη συνέπεία μας, ως κοινωνία και ως κράτος. Τότε, σίγουρα, θα διαπιστώναμε σταδιακή αναστροφή των διεθνών αξιολογήσεων και βελτίωση της διεθνούς θέσεως της Ελλάδας.

Αυτή θα ήταν ίσως η αρχή του Οράματος ή τουλάχιστον, ο πρώτος εθνικός μας Στόχος...

Περιοδική Ενημερωτική Έκδοση

Ιδιοκτήτης-Εκδότης:
ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ευφρονίου 5-7, 116 34 Αθήνα
Τηλ.: 210 7220 063 - 210 7220 475

Fax: 210 7220 475

e-mail: kinpol@hellasnet.gr

www.kinisispoliton.gr

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων των Α.Ε.Ι. πρέπει να είναι ενιαία και συνολική

Είναι γνωστά τα ποικίλα προβλήματα που κατατράχουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η θεραπεία τους απασχολεί από ετών την Κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα και την κοινή γνώμη. Ενώ όμως γενική είναι η εντύπωση πως πρόκειται για ζητήματα αυτοτελή, που το καθένα μπορεί να ρυθμιστεί χωριστά, μια προσεκτικότερη μελέτη δείχνει, νομίζω, ότι πολλά από αυτά αλληλεξαρτώνται, άρα επιβάλλεται η ενιαία και συνολική αντιμετώπισή τους.

Ένα παράδειγμα θα βοηθήσει στην κατανόηση της αλληλεξάρτησης των ζητημάτων: Για την αντιμετώπιση της μάλιστα των «καταλήψεων» απαιτείται να ληφθούν τρία μέτρα:

- 1ον** να περιοριστεί το άσυλο στους εσωτερικούς χώρους των πανεπιστημίων, όπου γίνεται η διδασκαλία και η έρευνα,
- 2ον** να συσταθεί σε κάθε πανεπιστήμιο σώμα φυλάκων με αποστολή την αποτροπή της αφισοκόλλησης, την τήρηση της τάξης τη ματαίωση κάθε απόπειρας «κατάληψης» και
- 3ον** η απλούστευση της πρόσκλησης προς τη δημόσια δύναμη να παρέμβει, όταν αυτό είναι απαραίτητο. Αυτά όμως δεν αρκούν. Απαιτείται παράλληλα να ληφθούν μέτρα για: α) την ενίσχυση της ανεξαρτησίας των πανεπιστημιακών οργάνων, ιδίως του Πρύτανη, ώστε αυτός να μην εκλέγεται με την ψήφο «εκπροσώπων» των φοιτητών, δηλ. των συνδικαλιστών, αφού αυτοί συνήθως υποκινούν και στηρίζουν τις καταλήψεις, β) τη διαγραφή των «αιωνίων» φοιτητών, οι οποίοι στην πραγματικότητα δεν φοιτούν αλλά οργανώνουν τις καταλήψεις, υποκινούμενοι από κόμματα ή από κύκλους αναρχικών και γ) την ενίσχυση της πειθαρχικής ευθύνης των καταληψιών, με καθιέρωση ταχείας διαδικασίας για την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων, που θα φτά-

του **Στέφ. Μαθία**
επ. Προέδρου του Αρείου Πάγου

νουν έως την οριστική αποβολή.

Από μια γενικότερη άποψη όλα τα προβλήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απορρέουν από την κακή επιρροή που προέρχεται από δύο πολιτικούς χώρους:

Α. Οι εκάστοτε Υπουργοί Παιδείας, αποβλέποντας στη διεύρυνση της εξουσίας τους και της κυβερνητικής επιρροής, παραβιάζουν τη συνταγματική διάταξη που αναγνωρίζει στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) «πλήρη αυτοδιοίκηση» και επεμβαίνουν συστηματικά στη ρύθμιση των εσωτερικών θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας τους. Με το πρόσχημα της άσκησης εποπτείας, υπαγορεύουν λ.χ. ποια και πόσα Τμήματα και εργαστήρια θα λειτουργούν, πόσοι φοιτητές θα εγγραφούν σε κάθε ΑΕΙ και σε κάθε Τμήμα, ποιες κατηγορίες και πόσοι δικαιούνται να μετεγγραφούν από ένα ΑΕΙ σε άλλο, πόσα θα είναι τα έτη φοίτησης και πόσες εξεταστικές περιόδοι επιτρέπονται. Αυτά τα θέματα, και πολλά άλλα, ανήκουν στην εσωτερική «αυτοδιοίκηση» των ΑΕΙ και η κηδεμονία που ασκείται από τη διοίκηση καταπνίγει την ακαδημαϊκή ελευθερία. Τα πανεπιστημιακά όργανα αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ εμπλέκονται σε ατέρμονες γραφειοκρατικές διαδικασίες και μεταβάλλονται σε παραρτήματα του Υπουργείου! Παράλληλα οι διδάσκοντες απογοτεύονται και καταλήγουν στην υπαλληλοποίηση.

Β. Εξάλλου τα κόμματα προσπαθούν να διεισδύσουν στις τάξεις των φοιτητών, να επιλέγουν ή να ελέγχουν τους εκπροσώπους τους καθώς και το γενικότερο φοιτητικό συνδικαλισμό, προκειμένου να τον χρησιμοποιούν ως δύναμη κρούσης και ως φυτώριο στελεχών. Εκμεταλλεύονται τη φυσική ροπή ανώριμων νέων προς την αμφισβήτηση και την έμφυτη ανάγκη τους για αυτοεπιβεβαίωση, τους εμψυθούν αναρχί-

ζουσες ιδέες και τους οδηγούν σε σύγκρουση με τις κρατούσες αξίες, αποσπώντας τους από τις σπουδές τους. Ορισμένοι καταλήγουν σε βιαιότητες που προσβάλλουν τα πανεπιστημιακά όργανα και το Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ). Έτσι αποδιοργανώνουν τα ΑΕΙ.

Για να σταματήσει η διπλή αυτή κακή επιρροή επιβάλλεται να ληφθούν συντονισμένα, ενιαία και συνολικά τα ακόλουθα μέτρα:

1. Με νέο νόμο (κώδικα):

- α) να καθοριστούν τα όργανα αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ (λ. χ. Πρυτανικό Συμβούλιο, Κοσμήτορες, Πρόεδροι Τμημάτων), καθώς και η σύνθεση και οι αρμοδιότητές τους,
- β) να καθιερωθούν σταθερά και ενιαία προσόντα του ΔΕΠ και ο τρόπος εκλογής και εξέλιξής του, με ανοιχτές και διαφανείς διαδικασίες, βάσει αδιάβλητων κριτηρίων, χωρίς καμιά προτίμηση ή προνομιακή μεταχείριση υπέρ όσων ανήκουν ήδη σε κατώτερη βαθμίδα, καθώς και η μονιμότητα ή μη ορισμένων κατηγοριών μελών ΔΕΠ και οι περιορισμοί στην παράλληλη επαγγελματική απασχόλησή τους,
- γ) να οργανωθεί αποτελεσματική και αδιάβλητη εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΔΕΠ και των ΑΕΙ,
- δ) να οριοθετηθεί το πανεπιστημιακό άσυλο σε συνδυασμό με τη σύσταση σώματος τήρησης της τάξης στους χώρους των ΑΕΙ, και την απλούστευση της διαδικασίας πρόσκλησης της δημόσιας δύναμης, όταν υπάρχει ανάγκη,
- ε) να ανατεθεί η οικονομική διαχείριση και δικαστική εκπροσώπηση των ΑΕΙ σε διαχειριστή (μάντζερ), καθώς να οργανωθεί αποτελεσματική νομική υπηρεσία,
- στ) να αναμορφωθεί το πειθαρχικό δίκαιο για το ΔΕΠ και για τα και για τους φοιτητές
- ζ) να προβλεφθεί η χρηματοδότηση των ΑΕΙ σε συνάρτηση με την αξιολόγησή τους, και
- η) να επιτραπεί η ίδρυση και λειτουργία μη κρατικών ΑΕΙ υπό τον έλεγχο της Πολιτείας και με υποχρεωτική αξιολόγησή τους.

2. Να καταργηθούν οι εξαρτήσεις των οργάνων που ασκούν την, κατά το άρθρο 16 παρ.5 του Συ-

ντάγματος, αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ, τόσο από το Υπουργείο Παιδείας όσο και από τους φοιτητές. Να πάψει κάθε ανάμιξη του Υπουργείου και των φοιτητών στην ανάδειξη των οργάνων αυτών, που πρέπει να εκλέγονται αποκλειστικά από το σώμα των καθηγητών, και να αποδοθούν στα όργανα αυτά όλες οι αρμοδιότητες που ανάγονται στην εσωτερική αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ. Να εξειδικευθούν, με τον Οργανισμό κάθε ΑΕΙ (που θα καταρτιστεί, κατ' εξουσιοδότηση νόμου, μέσα σε ορισμένη προθεσμία, από κάθε ΑΕΙ) οι αρμοδιότητες των οργάνων αυτοδιοίκησης, με την επιφύλαξη άσκησης από τη διοίκηση αποκλειστικά εποπτείας νομιμότητας. Αρμοδιότητες των οργάνων αυτών είναι, ενδεικτικά, ο καθορισμός:

- α) των τμημάτων, εργαστηρίων, προγραμμάτων διδασκαλίας και έρευνας, που θα λειτουργούν σε κάθε ΑΕΙ,
- β) των κριτηρίων εισαγωγής και κατανομής των φοιτητών, και των όρων εγγραφής τους, του αριθμού των εγγραπτέων, των μετεγγραφών,
- γ) της φοίτησης, των εξετάσεων, των εξεταστικών περιόδων και του ανώτατου αριθμού τους, καθώς και του ανώτατου χρόνου φοίτησης, της παροχής ή του δανεισμού συγγραμμάτων,
- δ) της πληρωμής τέλους εγγραφής και διδάκτρων- εξετάστρων, ανάλογα με την εισοδηματική κατάσταση των φοιτητών, της πρόβλεψης δανειακών διευκολύνσεων όσων έχουν ανάγκη, με υποχρέωση σταδιακής απόδοσης μετά την επαγγελματική τους αποκατάσταση, της χορήγησης υποτροφιών,
- ε) των πειθαρχικών ποινών «τάξεως» (επίπληξη, πρόστιμο) για τα ελαφρότερα παραπτώματα των φοιτητών.

Μόνο η συντονισμένη αντιμετώπιση όλων των αλληλοεμπλεκόμενων προβλημάτων ΑΕΙ θα είναι αποτελεσματική διότι το κάθε μέτρο θα σπινθίζει το άλλο. Μόνο η συνολική ρύθμιση θα έχει ενότητα επιλογών, κριτηρίων και στόχων και θα απαλλάξει τα ΑΕΙ από την κηδεμονία της Διοίκησης και τη διεΐσδυση των κομμάτων. Και μόνο η ενιαία αντιμετώπιση των σωρευμένων προβλημάτων θα βοηθήσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση να βρει το δρόμο της.

Υπάρχουν σήμερα ενώσεις και οργανώσεις πολιτών, υπάρχουν ομάδες με δεδομένη την πολιτική αυτονομία, που επιδιώκουν ν' ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους και να χειριστούν αυτοπροσώπως τις ευρύτερες προσδοκίες τους. Αυτό το είδος των δραστηριοτήτων είναι πολιτικοποιημένο, πολιτισμένο, δεν είναι επ' ουδενί κομματικοποιημένο. Επιχειρεί να διεισδύσει στο πεδίο των εθνικών συμφερόντων και να ασκήσει δραστηριότητα με δυναμισμό και ευθύνη.

“Όλες αυτές οι πολυάριθμες οργανώσεις, επιστημονικές, πνευματικές, εκπολιτιστικές, καταναλωτικές, προστασίας του περιβάλλοντος, δικαιωμάτων του ανθρώπου, κλπ., ευκαίον είναι ν' αποκτήσουν ομοσπονδιακό χαρακτήρα: να μην αποτελούν οργανωμένες μεν, ασυντόνιστες δε εκφράσεις της βάσης, αλλά να λάβουν συγκροτημένη μορφή ικανή να ευθυγραμμίζει τη δράση εκτεταμένων ομάδων πολιτών με τις ιστορικές και ηθικές διαστάσεις της πολιτικής.

Είναι ανάγκη λοιπόν να στραφεί η προσοχή της κοινής γνώμης στα δίκτυα της κοινωνίας πολιτών, και ιδίως των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), τα οποία ασφυκτιούν εξ αιτίας της κομματοκρατίας που απορροφά κάθε κοινωνικό σκίρτημα. Οι πρωτοβουλίες των ΜΚΟ αποτελούν στρατηγικό πλούτο στην ανάλυση ενός κόσμου χωρίς βεβαιότητες, όπως είναι ο σύγχρονος. Καθώς επιχειρούν να αντιμετωπίσουν προβλήματα της κοινής μας «Πόλης», συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου τρόπου συμβίωσης εν κοινωνία.

Η αισιόδοξη πλευρά της προβληματικής αυτής οδηγεί στη συνειδητοποίηση μιας νέας μορφής πολίτη, ενός καινούργι-

Η Κοινωνία Πολιτών και τα ΜΜΕ

του Αμίλιου Ζαχαρέα

ου κοινωνικού υποκειμένου, ικανού να αναλάβει αυτοπροσώπως την ευθύνη της συμβίωσης και τα βάρη των συλλογικών προβλημάτων.

Ως πολίτες απαιτούμε σεβασμό και ειδική μεταχείριση ιδιαιτέρως από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) που αποτελούν στην εποχή μας τους βασικούς φορείς όχι μόνο του εκκοινωνισμού, αλλά γενικότερα της παραγωγής και διανομής της γνώσης και συνεπώς διαμορφώσεως της κοινής γνώσης. Τα ΜΜΕ, και ιδίως τα ηλεκτρονικά, απασχολούνται με τη συλλογή, οργάνωση, διαχείριση και διανομή πληροφοριακού υλικού βάσει ιδίων αξιολογικών κριτηρίων. Οι δικές τους επιλογές και ερμηνείες αυτού του υλικού εκσφενδονίζονται στους ακροατές, θεατές ή αναγνώστες, οι οποίοι εξαρτώνται εν πολλοίς γνωστικά από αυτά.

Τα κρατικά ΜΜΕ καλύπτουν το μέγιστο μέρος των εσόδων τους από τη φορολογία των Ελλήνων πολιτών, ως εκ τούτου πρέπει να έχουν μεγάλη ευαισθησία στην προβολή των πρωτοβουλιών των ΜΚΟ. Ωστόσο, και τα ιδιωτικά τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κέντρα, τα έσοδα των οποίων καλύπτονται από τις διαφημίσεις, εκπέμπουν από συ-

χνότητες που ανήκουν στο δημόσιο, έχουν συνεπώς κι αυτά χρέος να συνδράμουν τις εκδηλώσεις των ΜΚΟ που κινούνται διαλεγόμενες ανάμεσα στις πολιτική εξουσία και στην κοινωνία πολιτών.

Στην εποχή μας διαπιστώνεται πως τα κόμματα τείνουν ν' αποτελούν διαδικασίες αυτοπαραγωγής και μηχανισμούς αυτοαναφοράς με τάση να απομακρύνονται από την κοινωνία, ενώ ικανός αριθμός πολιτών αναζητά πλέον την ταυτότητά του μέσω μιας νέας συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Οι ΜΚΟ προσφέρουν τη βάση γι' αυτή τη συμμετοχή, δεν μπορεί λοιπόν ν' αγνοείται η δράση τους από τα ΜΜΕ.

Ας προστεθεί, πως η αναγνώριση και ο ρόλος των ΜΚΟ ενισχύθηκε από τη σύμβαση του Aarhus, η οποία προβλέπει το δικαίωμα πρόσβασης των ΜΚΟ σε κάθε δημόσιο αρχείο, καθώς επίσης το δικαίωμά τους για ενημέρωση από κάθε δημόσια αρχή, τουλάχιστον όσον αφορά το περιβάλλον.

Όλα τα παραπάνω, συνηγορούν υπέρ της ενισχύσεως της προσοχής των ΜΜΕ επί των πρωτοβουλιών της κοινωνίας πολιτών και προβολής των δραστηριοτήτων τους.

Κλιματικές αλλαγές: Μύθοι και πραγματικότητα

Οι κλιματικές αλλαγές είναι κορυφαίο κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα

Μέσα στο μήνα Ιανουάριο θα δοθεί στη δημοσιότητα μία εξονυχιστική μελέτη που υποβλήθηκε στην Επιτροπή της Ε.Ε. για τις προβλεπόμενες κλιματικές αλλαγές του πλανήτη μας. Η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι γεγονός. Πριν από μια δεκαετία ήταν απλώς εκτιμήσεις. Σήμερα το μέλλον είναι ορατό. Ο κόσμος, από τη νοτιοανατολική Ασία μέχρι τη Λατινική Αμερική, το βλέπει καθημερινά στους φονικούς τυφώνες, τις συχνές κατολισθήσεις του εδάφους και τις πλημμύρες. Οι Ευρωπαίοι το ζουν με την εξαφάνιση των παγετώνων των Άλπεων, τη ξηρασία σε πολλές περιοχές της Μεσογείου και τις ακραίες καταιγίδες. Όλα τα στατιστικά στοιχεία αποκαλύπτουν ότι ο κόσμος είναι ο θερμότερος της τελευταίας χιλιετίας. Το φαινόμενο των αερίων του θερμοκηπίου αποτελεί εδώ και έναν αιώνα επιστημονικά τεκμηριωμένο γεγονός. Έτσι είναι δύσκολο να διαφωνήσει κανείς με τη συντριπτική πλειοψηφία των κλιματολόγων, οι οποίοι θεωρούν ότι αυτό που παρατηρούμε πια είναι μια ουσιαστική αλλαγή κλίματος που οφείλεται καθαρά στον ανθρώπινο παράγοντα και αποτελεί ορατή απειλή για το μέλλον του.

Η συγκράτηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη απαιτεί δραστική μείωση χρήσης των ορυκτών καυσίμων και γενναία στροφή προς φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες.

Η πρώτη σοβαρή προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών ξεκίνησε υπό την αιγίδα του Συνεδρίου Εργασίας Κλιματικών Αλλαγών των Ηνωμένων Εθνών, κατά τη διάρκεια της Συνόδου κορυφής για τη γη, στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992.

Ακολούθησε το Πρωτό-

κολλο του Κυότο το 1997, που υπογράφηκε από τα περισσότερα έθνη αλλά δυστυχώς όχι από τους μεγαλύτερους ρυπαντές του πλανήτη, τις ΗΠΑ, και Κίνα.

Το Πρωτόκολλο του Κυότο είναι μια διεθνής συμφωνία 141 χωρών με στόχο τη σωτηρία του πλανήτη. Αν και το Πρωτόκολλο του Κυότο δεν αποτελεί λύση στο πρόβλημα των κλιματικών αλλαγών, πρόκειται για τη πρώτη διεθνή συνθήκη για το περιβάλλον με νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά είναι ο στόχος να περιοριστούν κατά 5,2 % (σε σχέση με το 1990) οι εκπομπές αερίων του συνόλου του ανεπτυγμένου βιομηχανικού κόσμου – οι οποίες προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου – μέχρι το 2012.

Στη σύνοδο του Κυότο συμφωνήθηκε η εξέλιξη σειράς ευέλικτων μηχανισμών, σχεδιασμένων έτσι ώστε να βοηθούν τις χώρες να επιτύχουν τους στόχους που έχουν θέσει. Σε αυτούς τους μηχανισμούς περιλαμβάνονται, παροχές για χώρες που θα αναδασώσουν και θα διαχειριστούν με σύνεση

τις δασικές τους εκτάσεις, δυνατότητα ανταλλαγής δικαιωμάτων ρύπανσης και χρηματοδότηση για έρευνες για τη μείωση ρύπων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Οι ΗΠΑ, ο μεγαλύτερος ρυπαντής του κόσμου, που μαζί με την Κίνα εκπέμπουν πάνω από το 50% του συνολικού εκλυόμενου ποσού CO₂, επικαλούνται το μεγάλο κόστος μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Όμως ήδη υπάρχει έναρξη μεταστροφή τους στις «καθαρές» πηγές ενέργειας. Εκστρατεία προώθησης εναλλακτικών μορφών ενέργειας αναδεικνύει ένα άλλο Αμερικανικό πρόσωπο. Ειδικότερα στην Καλιφόρνια, η ίδια η Πολιτεία και οι εταιρείες κοινής ωφέλειας καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να επιτύχουν τον στόχο κάλυψης του 20% των αναγκών της με ανανεώσιμες πηγές ως το 2010.

Όσο τα ορυκτά καύσιμα γίνονται σπανιότερα και ακριβότερα, τόσο η ενέργεια που χρησιμοποιείται θα παρέχει μεγαλύτερη απόδοση και το κόστος της «οικολογικής-καθαρής» τεχνολογίας, θα γίνεται περισσότερο προσιτό.

Αυτά όμως θα ισχύσουν και σε χώρες, όπως Κίνα και Ινδία;

Η Κίνα αναπτύσσεται με ρυθμούς της τάξης του 9% ετησίως και χρησιμοποιεί ορυκτά καύσιμα. Μέχρι το 2020 εκτιμάται ότι η Κίνα θα έχει καταστεί η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία, μετά τις ΗΠΑ.

Η Ινδία επίσης αναπτύσσεται με ρυθμούς 7-8% ετησίως. Η Ινδία έχει εξελιχθεί σε μεγάλη αγορά αυτοκινήτου, όπως η Κίνα, και διαθέτει το μεγαλύτερο πρόγραμμα οδοποιίας του κόσμου.

Όμως τόσο η Κίνα όσο και η Ινδία πλήττονται από κάθε μορφής ρύπανση.

Είναι δυνατόν να συνεχίσουν να αναπτύσσονται με τους ρυθμούς αυτούς και με συνεχώς αυξανόμενες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, χωρίς να οδηγηθούν αλλά και να οδηγήσουν σε χειροτέρευση του προβλήματος αντί για την αναγκαία βελτίωση;

Και όταν όλα αυτά συμβαίνουν γύρω μας, εμείς στην Ελλάδα, τι κάνουμε;

Εμείς υστερούμε σοβαρά στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (αιολική, ηλιακή, βιομάζα, κ.λπ.), σύμφωνα με έρευνας «Country Attractiveness Indices» (που διεξήγαγε η εταιρία Ernst & Young σε 20 χώρες του κόσμου), ενώ η αύξηση των τιμών στην ενέργεια και κυρίως στο πετρέλαιο και στο φυσικό αέριο ενθαρρύνουν τη στρόφη προς εναλλακτικές μορφές ενέργειας.

Ξοδεύουμε αναλογικά για κλιματισμό κτιρίων (θέρμανση και ψύξη), που είναι ο πιο ενεργηβόρος

τομέας, διπλάσια από τη «παγωμένη» Σουηδία. Στη Σουηδία ξοδεύεται το 40% της καταναλισκόμενης ενέργειας, θερμικής και ηλεκτρικής. Εμείς ξοδεύουμε 197 ευρώ το χρόνο κατά νοικοκυριό για κλιματισμό, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 100 ευρώ.

Σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία, από το 2005 και μέχρι το 2010, θα πρέπει να καταναλώνουμε κατ'ελάχιστο 150.000 τόνους βιοντήζελ (υποκατάσταση πετρελαίου κίνησης) και 390.000 τόνους βιοαιθανόλης (υποκατάσταση βενζίνης). Η γεωργική πρώτη ύλη των βιοκαυσίμων μπορεί να αποτελέσει το όχημα αναδιάρθρωσης της αγροτικής μας παραγωγής, το μεγάλο στοίχημα, αξιοποιώντας τα πολλαπλά πλεονεκτήματά τους.

Θα το επιτύχουμε; Οι πρώτες ενδείξεις είναι ίσως ενθαρρυντικές.

Η τεκμηριωμένη έκθεση - «Τα οικονομικά των κλιματικών αλλαγών» του πρώην αντιπροέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας Sir Nicholas Stern και συμβούλου του Βρετανού Πρωθυπουργού, τεκμηριώνει την άποψη ότι δαπανώντας τα επόμενα χρόνια το 1% του Παγκόσμιου Ακαθάριστου Προϊόντος (ΠΑΠ) προλαμβάνουμε καταστροφές που μπορεί να κοστίσουν 5-20% του ΠΑΠ από τα μέσα του αιώνα και ύστερα. Έτσι τα οφέλη της έγκαιρης παρέμβασης είναι σαφώς περισσότερα από το κόστος της αδράνειας.

Ενώ ο Λευκός Οίκος απέρριψε αυτή την ανάλυση χαρακτηρίζοντας τη σαν «μελέτη σαν όλες τις άλλες», ήδη υπουργοί από περισσότερες από 180 κυβερνήσεις τη χρησιμοποίησαν στο Ναϊρόμπι για τις διαπραγματεύσεις τους σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές, οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά τον πρώην Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Kofi Annan, ως κοινωνική και οικονομική απειλή.

Υπάρχει ακόμη δυνατότητα τώρα στις αρχές του αιώνα που διανύουμε, να αποτρέψουμε τη πιθανότητα κλιματολογικής συμφοράς που θα οφειλόταν στον ανθρώπινο παράγοντα; Πιθανώς ναι, αρκεί το ζητούμενο να είναι όχι μόνο περιορισμός εξάρτησης του πλανήτη από ένα μικρό αριθμό πετρελαιοπαραγωγών χωρών, αλλά ταυτόχρονη ανάπτυξη - προώθηση οικολογικά βιώσιμων πηγών ενέργειας συνδυασμένη και θέσπιση κοινών στόχων μείωσης συνολικής κατανάλωσης ενέργειας.

Το βασικότερο όμως είναι αν έχουμε, την απαιτούμενη κοινωνική και πολιτική υπευθυνότητα για να πράξουμε το καθήκον μας. Και ασφαλώς η σωστή πρωτοβουλία και το καλό παράδειγμα πρέπει να προέλθουν από το Δυτικό Κόσμο, από τις ανεπτυγμένες Κοινωνίες.

Οι τελευταίες αποφάσεις της Ε.Ε. σε στάθμη Υπουργών και σε στάθμη κορυφής επιβεβαίωσαν την από καιρό ορατή αβεβαιότητα του ενταξιακού μέλλοντος της Τουρκίας. Το πάγωμα των οκτώ κεφαλαίων από το σύνολο των 35 που αποτελούν το αντικείμενο των διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Τουρκίας, παρ' ότι δεν επιφέρει την αναστολή τους ισοδυναμεί με κυρώσεις.

Η υποψήφια αυτή χώρα δεν αθέτησε μόνο ρητή συμβατική υποχρέωση. Αγνόησε την προέχουσα σημασία την οποία η ΕΕ αποδίδει στην ομαλή λειτουργία της σαν κοινότητας οικονομικών και εμπορικών συμφερόντων. Η απαγόρευση σε ένα πλοίο υπό κυπριακή σημαία να ξεφορτώσει λ.χ. στη Σμύρνη αγαθά παραγόμενα στις χώρες μέλη της Ε.Ε. εξηγεί την κοινοτική οικονομική συνείδηση πολύ εντονότερα απ' ότι άλλες επιλήψιμες συμπεριφορές, μη συμβατικού ή απλά πολιτικότερου χαρακτήρα. Ως προς αυτές η ΕΕ μπορεί να επιδείξει κάποια ελαστικότητα χάριν του μείζονος σκοπού της εξεύρεσης λύσεων μέσω διαλόγου και ειρηνικών διαπραγματεύσεων. Αυτή είναι η λογική των Ηνωμένων Εθνών και αυτήν ακολουθεί η Ε.Ε. όσον αφορά λ.χ. την συνεχιζόμενη κατοχή κυπριακού εδάφους από τουρκικά στρατεύματα.

Από τη λογική αυτή διαπνέονταν οι Ενωσησικές πρωτοβουλίες της Φινλανδίας κυρίως, που αναπτύχθηκαν για την υπέρβαση μιας κρίσης που εκδηλώνεται σε δύο ανεξάρτητα μεταξύ τους μέτωπα: εκείνο της μη εφαρμογής από την Τουρκία των όρων της τελωνειακής ένωσης με τα νέα δέκα κράτη-μέλη της ΕΕ και εκεί-

Σκιαμαχίες

του Κώστα Δ. Ζέπου
Πρέσβη ε.τ.

νο της μη βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών που ενδιαφέρουν την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα. Η Τουρκία συνδέει τα δύο ζητήματα, πράγμα τυπικά μη αποδεκτό, ενώ η Φινλανδική προεδρία ενεργώντας πολιτικότερα, απέβλεπε αφενός να μην ανασταλούν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας και αφετέρου να προωθήσει μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ των ελεύθερων και των κατεχόμενων περιοχών στην Κύπρο.

Εάν υπήρχε η απαραίτητη πολιτική βούληση ώστε να καρποφορήσει η φινλανδική πρωτοβουλία, θα είχε γίνει ένα αποφασιστικό βήμα προς διάσπαση των σημερινών αδιεξόδων, τουλάχιστον στο Κυπριακό.

Η παλαιότερη έκκληση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ «... να αρθούν οι μη αναγκαίοι περιορισμοί και τα εμπόδια που έχουν σαν αποτέλεσμα την απομόνωση των Τουρκοκυπρίων και την παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους...» με τη σαφή διευκρίνιση, «...όχι με σκοπό την (χωριστή) αναγνώριση ή τη ενθάρρυνση της απόσχισης...», περιέργως αντιμετωπίζεται από τη Λευκω-

σία σχεδόν σαν ανάθεμα. Και όμως η απελευθέρωση του εμπορίου από τα κατεχόμενα προς τις χώρες της ΕΕ, το άνοιγμα του λιμανιού της Αμμοχώστου ακόμη και το άνοιγμα του σήμερα παράνομου αεροδρομίου της Τύμπου θα μπορούσαν να συμφωνηθούν με την ενεργοποίηση του σχετικού κανονισμού της Ε.Ε., την ανάθεση διαχειριστικού ρόλου στο Τουρκοκυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο, με την εφαρμογή μεταβατικού χαρακτήρα διαχειριστικών αρμοδιοτήτων σε τοπικά όργανα ή σε διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ, η ΕΕ, ακόμη και ο ICAO, με συνάρτηση των προσωρινών αυτών ρυθμίσεων στην μία και μοναδική κυριαρχία της Κύπρου.

Η Λευκωσία διατείνεται ότι τέτοια μέτρα θα προκαλέσουν τη πολιτική αναβάθμιση των κατεχομένων. Δεν φαίνεται να έχει διαμορφώσει μια νέα στρατηγική που να βασίζεται στην πολλαπλώς επιβεβαιωμένη ενότητα της χώρας, πλήν άλλων και διότι η Συνθήκη ένταξης της στην ΕΕ θεσπίζει ότι το σύνολο της Κύπρου είναι μέλος της ΕΕ, όχι μέρος αυτής, ενώ η εφαρμογή του

ενωσιακού «κεκτημένου» τελεί υπό αναστολή στις περιοχές που δεν βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Κυβέρνησης.

Από την πλευρά της Τουρκίας, η αδιαλλαξία της δεν επέτρεψε να αναπτυχθεί το άλλο σκέλος της μεσολαβητικής πρωτοβουλίας, σύμφωνα με την οποία το Βαρώσι, η νεκρή πόλη δίπλα στην Αμμόχωστο, θα αποδιδόταν στους Ελληνοκύπριους κατοίκους της και ταυτόχρονα θα απομακρύνονταν από την περιοχή ο Τουρκικός στρατός, ώστε να εξασφαλίζεται η ελεύθερη πρόσβαση και το ξεκίνημα της ανοικοδόμησης.

Η δογματική περιχαράκωση των άμεσα ενδιαφερομένων μερών εμπόδισε τη σύγκληση σε ζητήματα που αποτελούν μέρος του συνόλου του Κυπριακού προβλήματος. Τα ζητήματα αυτά αγγίζουν, μερικώς το καθένα, την ενότητα της κυπριακής οικονομίας, την εδαφική πτυχή μιας δικαιοδικής-διζωνικής ομοσπονδιακής λύσης, την απομάκρυνση του στρατού κατοχής.

Πολιτικές σκοπιμότητες που συνδέονται και με τα εκλογικά προγράμματα μέσα στο 2007 και το 2008 στην Τουρκία και Κύπρο οδήγησαν σε ακινησία τις μεσολαβητικές προσπάθειες εξόδου από τα αδιέξοδα. Ωσάν να μην είναι ορατό, μέσα στη λογική των Ηνωμένων Εθνών, ότι η ομαλή εξέλιξη της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας προς την Ε.Ε. επιδρά και στην επανένωση της Κύπρου, όπως και το αντίστροφο, ότι η προοπτική επανένωσης της Κύπρου ενισχύει την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας. Εκτός βέβαια εάν και στις δύο χώρες απορρίπτονται οι αντίστοιχοι στόχοι.

Αλλά τότε, να μας το πούν.

«Το Πανεπιστημιακό Άσυλο»

Η Κίνησή μας, στις 14 Δεκεμβρίου 2006 οργάνωσε στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών δημόσια συζήτηση με θέμα: «**Το Πανεπιστημιακό Άσυλο**». Ομιλητές από τον πολιτικό κόσμο ήταν ο **Κώστας Καρτάλης**, ο Πρόεδρος ΙΣΤΑΜΕ **Ανδρέας Παπανδρέου**, ο πρώην Ευρωβουλευτής **Μιχάλης Παπαγιαννάκης** και ο Ευρωβουλευτής **Κωνσταντίνος Χατζηδάκης** και από την πανεπιστημιακή κοινότητα ο **Γιώργος Γραμματικάκης**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, ο **Θάνος Σκούρας**, Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και ο **Μιχάλης Σταθόπουλος**, ομότ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών. Τη συζήτηση συντόνισε ο Ιων Σιώτης, Διευθυντής ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» και αντιπρόεδρος της Κίνησης Πολιτών. Τις θέσεις της Κίνησης Πολιτών για το πανεπιστημιακό άσυλο παρουσίασε ο επιτ. Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, **Στέφανος Μαθίας**.

Παρά τις επιμέρους απόψεις που υποστηρίχτηκαν όσον αφορά την ανάγκη αλλαγής του θεσμικού πλαισίου που κατοχυρώνει το πανεπιστημιακό άσυλο, ομόφωνα υποστηρίχτηκε από τους ομιλητές ότι το άρθρο 2 του νόμου 1268/82 ασφαλώς απαγορεύει την επέμβαση της δημόσιας δύναμης στους χώρους των πανεπιστημίων, επιτρέπει, όμως, (§7) την επέμβαση της αστυνομίας χωρίς άδεια των αρμοδίων οργάνων του πανεπιστημίου «εφόσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα ή αυτόφωρα εγκλήματα κατά της ζωής». Στις περιπτώσεις των συχνών καταλήψεων των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων συντρέχουν οι περιπτώσεις της §7, πλην όμως, εκτός τριών περιπτώσεων, καμία πανεπιστημιακή αρχή δεν έχει τολμήσει μέχρι τώρα την εφαρμογή του νόμου.

Οι περισσότεροι ομιλητές συμφώνησαν να διατηρηθεί, για ιστορικούς λόγους, το άσυλο, συμφώνησαν όμως και στην ανάγκη να τηρείται ο νόμος όταν διαπράττονται κακουργήματα και εγκλήματα. Το πρόβλημα είναι ότι η πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της αδρανή ανεχόμενη την άσκηση βίας και τους βανδαλισμούς μικρών ομάδων, γεγονός που δεν αντιμετωπίζεται με ένα νόμο που θα καταργεί το άσυλο. Βέβαια, από την άλλη πλευρά υποστηρίχτηκε ότι ο νόμος περί ασύλου αποτελεί μια ελληνική ιδιαιτερότητα, και ότι σε καμία άλλη χώρα δεν υπάρχει παρόμοιος νόμος. Αντίθετα τα πανεπιστήμια φροντίζουν για την προστασία όλων όσων συμμετέχουν στην ερευνητική και διδακτική διαδικασία αλλά και της περιουσίας τους. Τελικά συμφωνία επιτεύχθηκε στη διαπίστωση ότι το σημείο εκείνο που πάσχει περισσότερο και πρέπει να διορθωθεί είναι η στάση της πανεπιστημιακής κοινότητας και η ευθυνοφοβία των ιθυνόντων της. Κανείς δεν αποφασίζει – κανείς δεν τολμά – κανείς δεν θέλει, ήταν η κοινή διαπίστωση, γι' αυτό είναι καιρός η πανεπιστημιακή κοινότητα και οι ιθύνοντές της να αναλάβουν τις ευθύνες τους.